

LSHDB

SynHør-bladet

23. årgang

Nr 1 - 2014

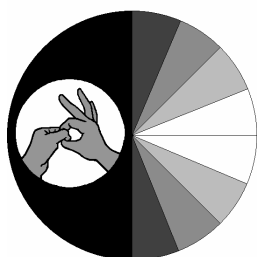

**Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde
(LSHDB)**

Innhold

Styrets hjørne	3
Innkalling til landsmøte	5
Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse	5
Synssimulator	6
Den 15. europeiske døvblinde-kulturuke	8

Den 2. europeiske festival for døvblinde	9
Nyttige informasjon	10
Tabli kommunikasjonsenhet	13
Ekkel opplevelse	13
Adaptor Hjelpemidler AS	14
Møte med arbeidsministeren	15
Med HeareApp - helt alene i skogen	16
Historisk!	17

LSHDB

Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde

Leder: Åshild Johansen
Tlf: 402 34 452
E-post: aashild.lovise@ebnett.no

Nestleder: Kari Kristine Engan
Tlf: 72 88 94 01
E-post: ka-k-eng@online.no

Styremedlem: Birgit Hagerupsen
Tlf: 960 46 065
E-post: bibbihagerupsen@lshdb.no

Styremedlem: John Sandell
Tlf: 915 45 424
E-post: johnsandell44@gmail.com

Styremedlem: Hege Dahlen
Tlf: 970 01 093
E-post: hebedahl@online.no

1. varamedlem: Odd Paulsen

SynHør-bladet
Redaktør: Birgit Hagerupsen
SMS. 960 46 065
E-post: bibbihagerupsen@lshdb.no

Adresse:

LSHDB
Skippergata 33
0154 Oslo

E-post: kontor@lshdb.no
Internett: www.lshdb.no
Tlf: 22 41 34 24
Mobil: 95 94 93 57

Daglig leder: Karin Andvig

Kontoret er åpent onsdager (annenhver), torsdager og fredager. Kontoret ligger i 5. etasje.

Trykk: Rycon AS
Layout: Birgit Hagerupsen

Opplag 330 stk

Styrets hjørne

Åshild Johansen,
forbundsleder

Kjære lesere!

Godt nyttår!

Året 2013 er nå en epoke som er historie, Det har vært et tøft og meget aktivt år. For LSHDB har året vært et travelt år med møter og atter møter, konferanser, demonstrasjoner og utenlandsreiser. Og for ikke å glemme det årlige sommertreffet, likemannskurset og julebordet.

18. juni 2013 demonstrerte LSHDBs 25 medlemmer mot nedleggelsen av tolke-ledsagertjenesten for døvblinde utenfor Stortinget. Stortingsrepresentanter kom ut og hørte på oss og ville støtte vår sak. Men det gikk ikke vår vei, men vi fortsetter å kjempe videre mot det nye rundskrivet som kanskje kommer ut snart på NAV sentralt sin hjemmeside. Et rundskriv som mange ikke forstår hva det handler om. Mandag 27. januar 2014 skal vi ha møte med statsråden i Arbeids- og Velferds Departement. Ettersom vi har fått ny regjering så er vi spente på utfallet.

Det ble et meget godt gjennomført Holmenkollstafett i mai 2013 av prosjektleder Berit R. Øie. Mange av LSHDBs medlemmer var med og det er lagt inn en videofilm fra dette løpet på LSHDBs hjemmeside.

Juni 2013 arrangerte vi sommertreff og likemannskurs i Ålesund. Temaet var: «Kosthold og aktiviteter». Berit R. Øie laget et fantastisk treningsprogram til både inne og ute bruk. Det var også et spennende tema om kosthold, der vi ble kjent med fremmede frukter og grønnsaker. I år blir sommertreffet, likemannskurset og landsmøtet lagt i Kvinesdal.

For første gang i 2013 reiste hele LSHDBs styre til EDBU (Europeisk Union for Døvblinde), i Plovdiv i Bulgaria. Jeg synes det er flott for da fikk de mer involvert og får bedre innblikk i hva som skjer på EDBU, og å bli kjent med andre døvblinde europeere. Vi deltok på forskjellige Workshops og på Generalforsamlingen.

Funkis (Funksjonshemmede Studieforbund) arrangerte studietur til Budapest der leder og nestleder representerte LSHDB. En lærerik tur der vi ble kurset om videre arbeid og om nye ideer til likemannskurs.

Det ble holdt et styreseminar på Kielferja i oktober, der vi drøftet den videre plan for LSHDB. Mest fokus var tolke-ledsagertjenesten og søknadskjemaer til forskjellige instanser.

I oktober hadde vi for første gang et samarbeidsmøte med DBNSK (Døvblinde Nordiske Samarbeidskomite). Først ble vi invitert som observatører, men etter et enstemmig vedtak fikk vi også lov til å si noe. Meget hyggelig, så i september i år er vi invitert til Island. Det var virkelig lærerikt

og spennende å jobbe sammen med Sverige, Finland, Danmark, Island og Norges FNDB.

Julebord og likemannskurs holdt vi i Nydalen, Oslo. Der fikk vi se på de nye tekniske hjelpemidler for døvblinde. Det var mye nytt som var kommet ut på markedet som f.eks mobil for DB og Ipad til bruk for syns- og hørselshemmede. Vi har ennå ikke bestemt oss hvor neste julebord og likemannskurs skal holdes.

NB! Merk dere at i år har LSHDB 25 års jubileum. Det skal holdes samme helgen som julebordet, men med en dag ekstra. Altså fra torsdag til søndag.

LSHDB var i november med på Helen Keller konferansen i WFDB (Verdens Union for døvblinde) generalforsamling i Filippinene. Vi var der samtidig som tyfonen gikk, skrekk og gru, selv om vi var et godt stykke unna så merket vi vinden og vibrasjonene fra tyfonen. WFDB klarte å gjennomføre konferansen og generalforsamlingen med stor ro.

Fra 1. januar 2013 ble det satt i gang en omorganisering av Kompetansetjeneste for døvblinde. Vi har hatt møter med Statped, Koordineringsenheten, Nasjonal Kompetansetjeneste for

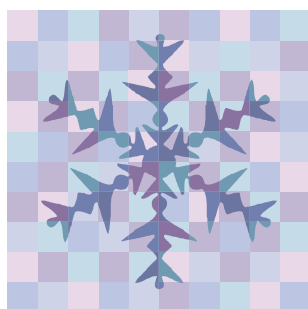
døvblinde og Eikholt Senter. Alt er så nytt og jeg syns det er for tidlig å si noe om hvordan dette vil gå videre. Jeg tror også at det er mye som skal settes på plass, for eksempel samarbeid med kommune og andre instanser. Jeg kommer tilbake til det senere med nye opplysninger.

Siden dette er det første SynHør bladet for 2014, vil jeg i den anledning takke alle som har bidratt til å hjelpe oss i 2013. Ikke minst det gode samarbeidet vi har hatt med FFO, FNDB, HLF, NDF, NBF og andre instanser. Takker også for alle de bevilgende myndigheter og Blindemissionen for midlene vi fikk i 2013.

Jeg vil takke ALLE de tolkene som har bidratt til å ta den flotte jobben med å være tolke-ledsager for oss døvblinde og ledsage oss dit vi skal. Det er blant annet med aktiviteter, møter, sosialt treff og ikke minst de krevende turene til fjells, løping og skigåing.

Utnytt det strålende skiføret for tiden med aktiviteter nå på vinterstid.

Med vennlig hilsen
Forbundsleder
Åshild Johansen

Innkalling til landsmøte 2014

LSHDB innkaller med dette til Landsmøte tirsdag den 24. juni 2014, kl. 09.00, under vårt sommertreff i Kvinesdal i tiden 23. – 29.juni. Stedet er Utsikten Hotell i Kvinesdal.

Innkomne saker fra medlemmer som skal behandles på landsmøtet, må være oss i hende senest 24. april 2014.

Invitasjon med foreløpig program for årets sommertreff vil bli sendt ut i lø-

pet av mars.

Det er valg ved landsmøte, Valgkomiteen består av leder: Inger Kristin Hauge, medlemmer: Bjørn Hammerlund og Erling Kvalsund, vara: Ragnhild Håbjørg. Kari K. Engan og John Sandell er ikke på valg og har to år igjen av vervet.

For LSHDBs styre,
v/Åshild Johansen, forbundsleder

Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse

Av Kari Kristine Engan

Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse (NSHP) er et poliklinisk behandlingstilbud for hørselshemmede, døve og døvblinde innen psykisk helsevern i Norge. Tilbudet gjelder for alle aldersgrupper, barn, unge og voksne. Vår målsetting er at alle skal få behandling på den kommunikasjonsformen de foretrekker.

I tillegg til diagnostisering og behandling, driver senteret også med forskning på fagfeltet vårt.

NSHP holder til på Gaustad i Oslo, rett ved Rikshospitalet.

For å få behandling hos NSHP trengs det en henvisning fra din fastlege.

Henvisningsadresse er:
Oslo universitetssykehus HF Aker
Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse
Henvisning
PB 4959 Nydalen
0424 OSLO

NSHP har egen nettside:
www.nshp.no

Synssimulator til bruk i råd og utvalg

Kilde: Norges Blindforbund

Blindeforbundet har utviklet en synssimulatorapplikasjon som tar for seg de vanligste øyelidelsene og hvordan de kan oppleves for de synshemmede. Etter at vi fikk byggeteknisk forskrift (tek 10) for noen år siden er det en del nye krav som stilles til utbygger av nye bygg med tanke på universell utforming. Vi i Blindeforbundet har et inntrykk av at man har blitt flinke til å tenke tilpasning til rullestoler i nye bygg, men at det kan være en tendens til at man glemmer synshemmede. Det å legge til rette for synshemmede er heller ikke lett, siden forskjellige øyelidelser krever forskjellig tilpasning. Håpet er at man kan bruke denne synssimulatoren til å få større forståelse for hvilke utfordringer man har som synshemmet, når man skal utforme nye bygg universelt.

Bruksområder for brukermedvirkere i råd for personer med nedsatt funksjonsevne.

Mange av rådene går på befaringer av offentlige bygg, torg, bussholdeplasser osv. Synssimulatoren er en flott måte å visualisere problemer rundt mangel på markeringer av trapper, søyler, glassvegger osv. I møter med teknisk etat i kommunen burde man også informere om bruk av synssimulatoren slik at de selv kan få innblikk i utfordringene rundt det å ha nedsatt syn.

Bruksområder for NBFs ambassadører

Applikasjonen burde være obligato-

risk når man skal ut å informere om det å se dårlig. Mange ambassadører har møter med videregående elever på helse- og sosialfag og sykepleierstudenter. Ambassadøren burde be elevene laste ned simulatoren på telefonene sine for slik å ha diagnosene som utgangspunkt for en gjennomgang av vanlige øyelidelser og hvordan de oppfattes.

Bruk av synssimulatoren

For de som kan se godt nok til å bruke applikasjonen burde det være lett å manøvrere seg på synssimulatoren. Vi har skrevet noen ord om synssimulatoren nederst på siden for brukermedvirkere som enten ikke har nettbrett eller smarttelefon, eller ser for dårlig til å bruke en slik synsapplikasjon.

Vår synssimulator har seks forskjellige øyediagnoser:

Alderdomssvekket syn

Synssimulatoren viser hvor viktig det er med riktig belysning når man blir eldre. Når man drar på pekeren nederst i bildet fra venstre til høyre, vil man gå fra 1-100 år. Man ser tydelig at det gradvis blir mørkere hvor eldre man blir, og slik sett viser at eldre har behov for mer belysning.

Grå stær/katarakt

Simulatoren viser hvor viktig det er med kontraster for personer med grå stær. Når man drar på pekeren nederst i bildet fra venstre til høyre, vil man gradvis få mer tåkete syn. Simulatoren viser klart hvor vanskelig

det er å se umarkerte glassvegger, trappetrinn og søyler m.m. med et slikt syn. Hvis du retter nettbrettet/telefonen din mot direkte lys vil du også se at du blir blendet.

Grønn stær/glaucom

Simulatoren viser forskjellig grader av grønn stær. Man begynner ofte med en flekk i synsfeltet (skotom) siden begynner man å miste sidesynet gradvis. Trykk på gradene nederst på siden for å se en skjematisk fremstilling. Man vil oppleve at det er en stor utfordring å bevege seg i et rom med Glaucom på et sent stadium.

AMD (svekket skarpsyn)

Simulatoren viser hvordan man opplever at rette linjer buer seg ved et tidlig stadium av AMD. Når du drar pekeren mer mot høyre vil man se at skarpsynet blir tåkete og sidesynet forverrer seg.

Diabetes retinopati

Her vil dere se at skjermen har et rødlig tone som symboliserer blodutredelser på øyet. Flekkene på skjermen skal vise arrdannelse etter blødninger. Hvis dere tar på skjermen vil formasjonen av flekker forandre seg.

Retinitis Pigmentosa

Simulatoren viser hvordan synet gradvis snevrer inn ved å dra pekeren fra venstre mot høyre fra 100 prosent syn til 0 prosent. Vi har prøvd å få graden med syn så realistisk som mulig. Simulatoren er en flott måte å fremstille hvordan man ser hvis man for eksempel bare har 5 grader syn. Synssimulatoren kan for eksempel brukes til å vise en lærer hvor lite en elev med RP med 5 grader syn ser. Da blir det lettere å tilrettelegge undervisningen for eleven.

Synssimulatorapplikasjonen kan lastes gratis ned via AppStore eller PlayStore. Linkene er nedenfor. Man må ha en smarttelefon eller nettbrett for å bruke applikasjonen. Vi skal lage en versjon for pc forhåpentligvis i løpet av året.

App Store:

<https://itunes.apple.com/us/app/synssimulator/id724004412?ls=1&mt=8>

Play Store:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=no.pixelwerk.synssimulator>

Vi håper at dette er et hjelpemiddel som dere kan ha nytte av fremover!

Den 15. europeiske døvblindes kulturuke

**15th EUROPEAN REHABILITATION AND CULTURAL WEEK OF THE DEAFBLINDS (ERCW) 2014
VISEGRÁD, HUNGARY
25th – 31st AUGUST 2014**

Vi er glade for å invitere deg til å delta på det 15. europeiske døvblindes kulturuke og rehabilitering (ERCW) 2014. ERCW 2014 kommer til å finne sted i Visegrád, Ungarn fra 25. til 31 august 2014 arrangert av den ungarske døvblindeforeningen. Foreningen feirer sitt 20-årsjubileum.

Visegrád er en liten by med ca 1600 innbyggere som ligger 43 kilometer nord for Budapest på den høyre bredden av Donau, i den pittoreske området Danube Bend. Visegrád er kjent for restene av tidlig renessanse sommerpalasset til kong Matthias Corvinus av Ungarn og middelalderfestning.

Du kan lese mer om byen:
www.visegrad.hu

Hotel Visegrád **** som arena for ERCW 2014 ligger i sentrum av Visegrád. Hotellet har enkeltrom, dobbeltrom, tremannsrom og familierom. Rommene har aircondition og er utstyrt med privat bad, hårføner, kabel-TV, telefon, gratis trådløs internettforbindelse, safe og minibar, samt ha balkong, med vakker utsikt enten til Visegrád Citadel eller til Donau. Hotellet har Siraly Restaurant, Corvin Bar, spesialister, internetthjørne og gratis trådløst internett, samt bowling, bord fotball og dart. Spa-

fasiliteter, inkludert badstuer, i-dørs basseng, jacuzzi og utendørs svømmebasseng i hagen med en terrasse er gratis. Solarium og massasje er tilgjengelig for avgift.

Hotel Visegrád kontaktdetaljer:
Adresse: 2025 Visegrád, Rév utba 15.
Telefon: +36 26 397 034
Fax: +36 26 397 597
E-post: info@hotelvisegrad.hu
Web (engelsk):
www.hotelvisegrad.hu/en/

Visegrád kan nås lett med bil fra Budapest. The Hotel Visegrád gir buss-transport mellom hotellet og flyplassen eller jernbanestasjoner i Budapest. Prisen på transporten er inkludert i deltakeravgiften. Deltakeravgiften inkluderer overnatting, hjelpesjon, busstransport og program.

Hvis du er interessert i å delta på europeisk døvblindeuke, kan du ta kontakt med Karin på LSHDB-kontoret, slik at hun kan videresende informasjon og skjemaer til deg pr. e-post eller post. Kontakt LSHDB på e-post: kontor@lshdb.no

Den 2. europeiske festival for døvblinde

Arrangør: National Association of Døvblinde i Bulgaria (NADbBg)
www.nasgb.org

Sted: Plovdiv, Bulgaria. Hotel Novotel,
www.icep.bg

Tid: 14. - 22. september 2014.

14. september, søndag: ankomst

15. september, mandag: Første dag av den tredje europeiske sjakkmesterskap for døvblinde

16. september, tirsdag: Andre dag av den tredje europeiske sjakkmesterskap for døvblinde.

17. september, onsdag: Første EM i Backgammon for døvblinde.

18. september, torsdag: Første EM i bowling for døvblinde

19. september, fredag: Den andre EM på Track- og Field Athletics for døvblinde.

20. september, lørdag: Den andre EM i håndbak for døvblinde.

21. september, søndag: Den andre europeiske amatørteaterfestival for døvblinde.

22. september, mandag: Avreise

Deltakere som kan konkurrere i sportsmesterskapet er personer med døvblindhet og kombinert syns- og hørselshemminger, menn og kvinner.

Deltakere kan velge i å delta på en eller flere konkurranser eller bare være turister. denne / disse dagen (e) når den frie tid er .

Turer og utflukter

Det vil bli arrangert noen turer på et-

termiddager.

Reisen dekkes selv av deltakeren. Det går tog og buss til Plovdiv fra Sofia. Noen fly lander på Plovdiv flyplass.

Det blir ordnet med buss-transport mellom hotellet og flyplassen i Sofia, som er inkludert i deltakeravgiften.

Pris for deltakeravgift og påmeldingsfristen og program kommer i februar. Gi beskjed til kontoret dersom du er interessert i å delta på sportsfestivalen, så kan vi videresende e-post til deg.

Kontakt LSHDB på e-post: kontor@lshdb.no

Nyttige informasjon

Smartphone for blinde

*Oversettelse: Cor Van Der Lijcke
Lese og skrivehjelp: Caroline Hansen og
Inger Lise Dokken*

En indisk bedrift har utviklet en Smartphone for blinde hvor blant annet meldinger, e-mail og webtekster blir oversatt til braille (punktskrift). Blinde kan da med fingertuppene – føle meldingene. Dette melder Times of India.

Smarttelefonen ser ut som en vanlig smarttelefon, og har også de samme funksjonene. Touch-skjermen er derimot forsynt med et hav av små "touch-sensitive pins". Ved bruk av et spesielt type minnemetall kan hver og en av bokstavene i alfabetet lages. "pinsene former seg slik som den opprinnelige bokstaven er formet.

Ideen kommer fra den Indiske masterstudenten, Sumit Dagar. For og sette konseptet ut i live har Dagar, sammen med seks andre, startet opp "Kriyate Design Solutions". Den fungerende prototypen er i mellomtiden blitt tatt godt imot av synshemmede.

Med hjelp av [subsidisjoner](#) og samarbeid med andre techbedrifter vil de bygge avanserte utforminger. De ser blant annet sjanser på en utvikling rundt området, haptiske skjermer. Dette er skjermer som gir følbare feedback, ved for eksempel, vibrasjon. Software som gjør det mulig å skanne inn tekster og sette de om til

punktskrift er også en av de mange funksjonene. Blinde og svaksynte vil blant annet få muligheten til å kjenne bilder.

Det er enda ikke kjent når smarttelefonene vil komme ut på markedet.

Amsterdams Medisinske Centrum (AMC) gir mennesker en ny mulighet til å kunne se.

*Oversettelse: Cor Van Der Lijcke
Lese og skrivehjelp: Caroline Hansen og
Inger Lise Dokken*

Bedriften "Second Sight" har kommet frem til en pris på implantatøyet deres, Argus 2. Det lille apparatet vil koste 73.000€, og er mulig å få tak i over hele Europa. AMC, som er Amsterdams sykehus, vil i samarbeid med øyesykehuset, Zonnestraal, være det første i Nederland som gir pasienter tilbudet. Pasientene vil da få igjen muligheten til og kunne se, allerede dette året.

Største snublesten: for høye kostnader.

Andrea Hijmans fra ACM har følgene å fortelle, "Før var prisen anslått på hele 100.000€, hvilket er et veldig stort beløp. 73.000€ er betraktelig mindre, men ettersom at det er forsikringsselskapets jobb å betale dette, vil summen virke enda lavere. Vi arbeider fortiden mye med forsikringsselskapene, for og komme frem til en fornuftig avtale"

Argus 2 tar omgivelsesbilder og gjør de om til impulser som videre blir

sendt trådløst til en chip som befinner seg bak netthinnen. Chipen simulerer øyenerven som går til hjernen, før det dannes det endelige bildet.

Øyeimplantatet er bevist å ha latt noen se farger igjen. Andre hevder de også nå klarer å lese en avisoverskrift tydelig og klart. Alt dette beviser en ting; At synet gradvis er blitt gjenopprettet. Apparatet har allerede gitt mer en 60 personer tilbake store deler av synet sitt, og flere skal det bli. Argus 2 har vært under en utvikling i årevis, og forbedres stadig. Det er derimot ikke alle som har fått gjenopprettet synet like bra. Hvor bra gjenopprettelsen blir er utrolig varierende. Hvorfor det er slik, kan ikke Second Sight forklare.

Bilkjøring for blinde

*Kilde: Dedicon.nl/node/
Oversettelse: Cor Van Der Lijcke
Lese og skrivehjelp: Caroline Hansen og
Inger Lise Dokken*

Utviklingen av selvstyrte biler har kommet svært langt. I USA blir ikke slike biler bare testet på testbaner, men også i ekte trafikk. Takket være innsatsen fra "The National Federation of the Blind" (NFB) blir selvstyrte biler bare mer og mer tilpasset blinde og svaksynte.

På youtube finnes det en film av en blind mann som kjører en slik bil. Han har kun 5 % av synet igjen og var villig til å teste en av sju Google-biler. Filmen viser hvordan han bestiller mat på en drive-through-restaurant og at han heter tøy på rensenet. Bilføreren snakker om en utvikling som kommer til å forandre

livet hans. "Dette tilbyr meg en uavhengighet og fleksibilitet til å reise dit jeg ellers ikke kunne komme" sier han. Linken til kjøreturen finner du her:

<http://technologie.blog.nl/filmpjes/2012/04/01/blinde-maakt-ritje-in-zelfrijde-auto-google-video>

Google har vært med i utviklingen av den selvstyrende bilen i årevis. Målet er å øke trafikksikkerheten. Google-talsmann legger til at kjøringen i sin helhet bør bli mer effektiv og mer sikker, og at det må bli en glede å kjøre bil. Hvert år dør cirka 1,2 millioner mennesker verden over i trafikkulykker. Dette høye tallet kan gå ned dersom teknologien forberedes. 95% av trafikkulykker skyldes delvis menneskelige feil. Dette utelukkes ved økt bruk av teknologisk hjelp.

Etter denne langvarige, strenge og insentiver testperioden er selvstyrende biler om noen år ikke lenger bare "science fiction". Før disse bilene blir tatt i bruk på veien bør loven tilpasses. I USA har man allerede begynt med prosedyren for lovendring.

NFB, USA's eldste blindforbund, har siden år 2000 jobbet med utviklingen av selvstyrende biler for syns- og hørselshemmede. Prosjektet "Blind Driver Challenge" har gjort alt de kan for å oppnå målet.

Ps. Allerede nå har noen bilmerker utviklet selvstyrte biler. Om sannsynligvis litt over syv år skal de være kjørbare.

Jeg har allerede snakket med min fastlege om dette, og han sier om sli-

ke biler kommer til Norge, vil han gi meg kjøretillatelse.

Magisk hanske

*Oversettelse: Cor Van Der Lijcke
Lese og skrivehjelp: Caroline Hansen og Inger Lise Dokken*

Et team med forskere fra det spanske "Universitat Politècnica de València" har i samarbeid med bedriftene "Innovatec" og "Indra" laget en såkalt "magisk hanske". Hansken er beregnet for døvblinde, og har som funksjon å gjøre det lettere for døvblinde å bruke et data-tastatur, eller en Smartphone. Hanskens oppgave er å gjøre om bokstaver på de nevnte tastaturer og skjermer til blindeskrift. På denne måten vil det være enklere for døvblinde å kontrollere teknologien, på egenhånd.

"Tactic", som er navnet på prototypen av hansken, er utstyrt med 26 motorer. Disse representerer sammen hele alfabetet.

Brukere vil være i stand til å surfe på nettet, lese digitale bøker og andre tekstfiler, kontrollere e-mail og kommunisere via Messenger. Du vil til og med kunne få en taktil versjon av bilder og musikk.

Disney har utviklet en følbar tuchscreen

*Kilde: nyhetsredasjonen Dedicon (Nederland)
Oversettelse av Cor Van Der Lickje
Lese og skrivehjelp: Inger Lise Dokken og Caroline Hansen*

Forskere ved Disney har utviklet en måte å "føle" på, som innebærer bilder på en flat skjerm. Teknikken innebærer at små vibrasjoner sendes gjennom skjermen, og gir deg en følelse av en tre-dimensjonal overflate. Systemet, kan ifølge forskerne, bli lagt til i en eksisterende berørings-skjerm, hvor systemet er ganske lett.

*Ifølge Dr. Israr Ali , leder av forskningen i Disney lab i Pittsburg, er systemet mer fleksibelt enn andre systemer. " Vi gjør ikke bare én eller to separate effekter, men vi bruker et kontrollert system som gjelder for alle mulige objekter. "

Selv om Disney i første omgang er assosiert med underholdning, vil etterforskerne også vise praktiske anvendelser for deres system. Disney Forskerne har ingen spådommer om når berørings-skjermene med sitt lette system vil legges ut for salg.

For den saks skyld, kan vi forvente mer fra Tactus Technology . Dette selskapet har utviklet en måte, gjennom et tynt, flytende lag under skjermen, et brett som kan danne taktile knapper. Allerede i slutten av 2012 var de første enhetene i butikken, og man vil finne dette systemet allerede i år.

Tabli kommunikasjonsenhet

Kilde: Handy Tech Norge

Liten skjerm, lite tastatur og liten leselist gir store kommunikasjonsmuligheter for døvblinde.

Med Tabli kan døvblinde snakke med hvem som helst!

Tabli har en liten skjerm som viser tekst, samt et lite qwerty-tastatur for å skrive meldinger. Tabli kobles til den bærbare 20 punkts leselisten Braillino. Kort sagt fungerer det slik:

Den døvblinde skriver en tekst på leselisten. Teksten vises på skjermen. Den seende kan skrive sitt svar på tastaturet. Denne teksten konverteres til punkt og vises på leselisten.

Leselisten, som er batteridrevet, leverer strøm også til Tabli, og det er der-

for være lett å bruke Tabli hvor som helst.

Er du døvblind? Med Tabli kan du snakke med alle – hvor du vil, når du vil. Du kan også lagre samtalen som en tekstfil på Braillino og spille den av senere. Slik er du ikke i tvil om hva som ble sagt!

Ekkel opplevelse

Av Cor van der Lijcke og Caroline Hansen

Kona og jeg skulle reise fra Oslo lufthavn til Oslo med tog. Rulletrappen vi skulle benytte, gikk opp istedenfor ned, slik den normalt gjør. Jeg mistet balansen, men kona klarte heldigvis å holde meg fast. Hvis hun ikke hadde tatt tak i meg, hadde jeg falt skikkelig. Dette var en ekkel opplevelse.

Kona mi tok kontakt med informasjonsskranken, og fortalte om situa-

sjonen. Mannen bak skranken sa at det var pga stor trafikk fra flytoget, for at folk skulle komme raskt opp.

For noen år siden, da jeg bodde i Nederland, skjedde det samme. Også der var det slik at de endret rulletrappretningen etter hvordan trafikken var opp og ned. Det førte til flere ulykker.

Jeg håper virkelig ikke at dette også skal skje i Norge.

Adaptor Hjelpemidler AS

Adaptor Hjelpemidler AS kjøper opp Tagarno Norge. Størst og best på lese-tv.

Fra 1. januar vil Tagarno Norge drives som et selvstendig selskap med eget styre og ledelse, men eiet av Adaptor Hjelpemidler AS. - Nå er vi nærmere en rolle som helhetlig leverandør av hjelpemidler til blinde og svaksynte, sier Adaptor Hjelpemidlers administrerende direktør Bjørn K. Haugen.

Norges Blindeforbund eier firmaet Adaptor Hjelpemidler, som i 40 år har levert synshjelpemidler. Tagarno er et internasjonalt firma, med hovedkontor i Danmark. De har over 30 års erfaring i å utvikle kameraløsninger for synshemmede. Lese-tv kalles en ekstern skjerm. Tagarno leverer også lesemaskiner og programvare.

Regninger, aviser eller vaskelapper kan legges under et kamera. Så kan bildet justeres til ønsket størrelse og kontrast, og leses opp om ønskelig. Lakking av negler eller å plukke opp masker i strikketøyet er også mulig med slikt utstyr.

- Adaptor Hjelpemidler AS jobber kontinuerlig med å få frem nye spennende hjelpemidler. Med oppkjøpet av Tagarno Norge knytter vi til oss en seriøs leverandør som i mange år har forsynt svaksynte med kvalitetsprodukter, og vi kommer nærmere en rolle som helhetlig leverandør av synshjelpemidler, sier administrerende direktør Bjørn K. Haugen i Adaptor Hjelpemidler AS.

Tagarno vil bli samlokalisert med Adaptor Hjelpemidler på Bislett i Oslo, men kunder og samarbeidspartnere forholder seg til de samme personene innen salg.

- Tagarno kommer nå nærmere markedet og brukerne ved at de blir svært sentralt plassert og kan benytte Adaptor Hjelpemidler sitt showrom og butikk.

Adaptor Hjelpemidler er landsdekkende leverandør mot helsesektoren, hvor landets 18 hjelpemiddelsentraler er blant de viktigste samarbeidspartnere. Skoler, ressursentre og Norges Blindeforbunds kurssentre er andre viktige samarbeidspartnere.

Vi har også direktesalg fra vår butikk på Bislett i Oslo, samt salg via vår nettbutikk. Alle er velkommen til å kikke på og prøve flere enn 1200 aktuelle hjelpemidler. Her er spennende produkter enten man er svaksynt, og bare trenger en mobiltelefon med litt større display, eller er helt blind og er ute etter tastatur med punktskrift. Hjelpemidlene er delt inn i ni hovedgrupper som har eksempel mobilitet, klokker, audio og husholdning, forteller Bjørn K. Haugen.

I et marked som er preget av lavere og lavere driftsmargin, er samlokalisering og felles administrative tjenester og funksjoner konkurransesfortrinn som i siste ledd kommer brukerne våre til gode, sier Haugen fornøyd.

Møte med arbeidsministeren

Av Karin Andvig, LSHDB

Mandag 27. januar hadde NDF, HLF, FNDB, Tolkeforbundet og LSHDB et møte med arbeidsministeren, agendaen var tolkesituasjonen og hvordan denne best kan løses. I utgangspunktet fikk vi beskjed om at ledsagerdelen ikke var tema på møte. Vi hadde i forkant sagt at vi selvfølgelig takket for invitasjonen og at for oss ble det vanskelig å skille tolk/ledsager som tema. Hver og en av organisasjonene la fram sine fokus:

HLF fokuserte på skriveolker og mangel på sådanne, samtidig som de takket for at det nå har blitt satt i gang et prøveprosjekt på ett årlig utdanning kun for skriveolker. De kommenterte også de nye utkastende til rundskriv og prosessen rundt dem, som de mente var forkastelig.

NDF: Fokuset fra dem var på fortsatt regionalisering av TTJ, bør være en betalingsinstans (slik at f.eks sykehus ikke betaler for tolkene), mangel på brukermedvirkning, at avstanden mellom NAV og brukerorganisasjonene øker. Henviste til tolkeutredningen. Tok også opp det at NAV skal bestemme om det skal brukes bildetolk eller tilstedeværende tolk, de var helt klare på at dette kunne kun bruker bestemme, ikke NAV!

Tolkeforbundet: Fokus på å ta fram tolkeutredningen igjen og faktisk bruke den, de snakket også om dårlige arbeidsforhold for frilansere og hvordan kompetente tolker søker andre

yrker.

FNDB og LSHDB: Vi hadde selvfølgelig et fokus på tolk/ledsagerrollen og hvordan for oss det ble umulig å dele disse da haptisk, synstolking, ledsaging og språkoversettelse var i en pakke og ikke delt. Vi tok også opp prosessen rundt de nye rundskrivene. Der NAV i utgangspunktet mente å kun informere til brukerorganisasjonene, da de mente dette kun var administrative endringer. Synes selv vi fikk lagt fram ganske tydelig på dette var store politiske endringer og dermed ikke noe NAV kunne bestemme uten å ha departementet i ryggen. Slik jeg oppfattet det hadde ikke rundskrivene vært sendt til departementet for vurdering. Tok også opp urimeligheten av at NAV skal kunne bestemme om det skal være bildetolk eller tilstedeværende tolk, dette kan kun bruker selv bestemme og for de fleste døvblinde er bildetolk ubrukelig.

Arbeidsministeren virket veldig lydhør og omtalte døvblindesaken som en av hans hjertesaker, vi har ingen grunn til å tvile på dette. Han sa også at han ville gi beskjed nedover i systemet at inntil videre skulle reglene fra før juli 2012 gjelde, inntil nye rundskriv var på plass. Han sa også at han ønsket beskjed om døvblinde får avslag på tolk. Alt dette er veldig positivt. OM dette blir realiteten. Jeg har blitt en tvilende sjel etter så mange skuffelser i denne saken, med ut fra hva statsråden sa burde det være lysere tider for døvblinde. Men vi vet at politikk endrer seg raskt og vi vet ikke

utfallet mht deling av tolk/ ledsagerrollen. Statsråden sa ingenting konkret rundt akkurat det temaet, derfor må vi være på vakt!

Konklusjon: Får dere avslag, må dere melde fra videre til oss, slik at vi kan gi beskjed til statsråden. Per i dag, skal det gamle rundskrivet gjelde, men fikk ikke noe konkret på at det gamle rundskrivet faktisk ville dukke

opp på NAV sine sider, det var snakk om inntil videre. Mener og håper at videre jobb med rundskriv vil bli gjort i samarbeid med brukerorganisasjonene. Per i dag kan jeg ikke se at NAV kan bruke forslagene til nye rundskriv, men jeg har tatt feil før. Kan kanskje si at møtet OPPLEVES som en delseier, men at fremtiden fremdeles er utrygg og vi alle må være på vakt!

Med HeareApp - helt alene i skogen

Kilde: Nyhetsredaksjonen Dedicon (Nederland)

*Oversettelse av Cor Van Der Lickje
Lese- og skrivehjelp: Inger Lise Dokken og Caroline Hansen*

Den unike HEAREApp'en er nå gratis å laste ned fra Appstore. App'en kan kartlegge en rute utenfor allfarvei ved å følge lydene du får på øret. Med "3D audio augmented reality" er det ikke behov for visuell navigasjon, men kun hørbare ledetråder som "sving til venstre eller høyre." HEAREApp er enkelt: følg retningen av lyden. HEAREApp er for synshemmede som nå for første gang får muligheten til å ferdes der det passer dem, uavhengig av hva slags terreng de befinner seg i.

Hva kan du gjøre med HeareApp

- Gå på asfalterte og brolagte overflater, hvor som helst i verden.
- Dele turene dine med andre (for eksempel gjennom sosiale medier)
- Bli ledet av en bjefende hund eller annen lyd

Hva du trenger

- iPhone
- Hodetelefoner eller ørepropper
- Hvis du har en synshemming : en førerhund og / eller stokk
- Wifi eller internett for å laste ned ruten

Hvordan fungerer det

1. Planlegg en rute på heareapp.com og last ned den unike koden
2. Skriv inn koden i applikasjonen eller velg en rute fra menyen
3. Start gange / ruten

Vi har bestilt Foundation Bartimeus HeareApp ferdig utviklet. Målet med denne innovasjonen var å skape frihet. Det skal være uavhengig og morsomt, samt bringe synshemmede sammen. HeareApp ble finansiert av Association Bartimeus sonneheerdt.

Ps. For syn- og hørselshemmede som bruker denne appen kan det være lurt å anvende en såkalt "streamer" som f.eks comPilot (Phonak). Lyden blir direkte overført til ditt høreapparat.

Historisk!

Synstolket Hedda Gabler på Nationalteatret.

Av Cor van der Lijcke og lese- og skrivehjelp, Caroline Hansen og Inger Lise Dokken

Torsdag 21. november var historisk. For første gang ble en teaterforestilling synstolket i Norge.

Hva er synstolkning? Med synstolkning kan du høre, via en voiceover, hva som foregår på scenen visuelt. Dette skjer ved hjelp av en smartphone og en spesielt tilrettelagt applikasjon. 10 synshemmede med ledsagere var invitert til å være prøvekaniner for dette forsøket. Jeg var den eneste syns- og hørselshemmede.

Det skapte en ekstra utfordring for lydteknikerne. På samme tid skulle jeg høre bildetolkningen med smartphonen og høre hva som ble sagt på scenen via teleslynge.

Vi satt klare i salen allerede klokken 18:00, men forestillingen begynte ikke før klokken 19:30. Grunnen til at vi skulle møte så tidlig, var at vi skulle få en liten veiledning i hvordan vi skulle bruke smartphonen med appen og også høre "the line up" fra forestillingen. Med andre ord, hvordan scenen så ut, hvilke skuespillere som var med, hvordan de var kledd, hvem som hadde lagd kostymene, regissør osv. og ikke minst hva stykket dreide seg om.

Henrik Ibsen skrev Hedda Gabler allerede i år 1890. Innholdet i stykket er fortsatt aktuelt, som for eksempel

utroskap, sjalusi og selvmord.

Dette var veldig spennende og ny opplevelse for meg. Dessverre falt hele systemet helt ut etter bare et kvarter, slik at jeg ikke fikk med meg hele forestillingen. Vi prøvde å løse problemet, uten at det lyktes. Et par foran oss hørte at vi navigerte på smartphonen og ble veldig irriterte. Det endte med at de tok den fra meg, gikk ut av salen og leverte den i garderoben.

En av skuespillerne informerte fra scenen før forestillingen at det foregikk synstolking i salen. Dette kunne ha vært poengtert tydeligere, da ville en muligens møtt større raushet og toleranse. Det er sannsynlig at mannen som tok iphonen ikke hadde fått med seg informasjonen, for han ga beskjed i garderoben der han leverte den at det var noen ungdommer som satt og spilte på en iphone under forestillingen.

Det hadde nok også vært bedre om vi som fikk synstolking hadde sittet samlet med en teknisk hjelper nær gruppa.

Lyden fra synstolkene var lav, og da publikum i tillegg pratet mye før forestillingen mens vi fikk synstolking og forhåndsinformasjon, ble lyden fra tolkene nesten borte. Lyden kom også fra forskjellige kanter, av og til med ekko. Dette var slitsomt.

Jeg var ikke den eneste som hadde problemer med systemet. Arrangør beklaget dagen etterpå at ikke alle

**fikk en fullverdig opplevelse. De klar-
te ikke å distrubrere, mellom trådløst
nettverk, synstolkningen til alle samti-
dig. Dermed falt noen ut.**

**Samtidig er det viktig å tenke på at
dette var en testforestilling der den
nye teknologien for første gang skulle
prøves ut på en ordinær forestilling.**

**Alt i alt er bildetolking på teater og
film et revolusjonerende framskritt
der synshemmede også kan "se" det
visuelle spekteret.**

**Vi følger spent med på utviklingen vi-
dere.**

Returadresse:

LSHDB (Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde, Skippergata 33, 0154 Oslo

LSHDB-sentralstyre 2012 - 2014

Forbundsleder: Åshild Johansen
Nestleder: Kari Kristine Engan
Styremedlemmer: Birgit Hagerupsen
Hege Dahlen
John Sandell
Varamedlemmer: Odd Paulsen

LSHDBs hjemmeside: www.lshdb.no (stadig oppdatert)